

Uvod

Provedba Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 91/10 i 112/12, dalje u tekstu: Zakon), predstavlja iznimno važan i sveobuhvatan projekt kojim je od 1. siječnja 2011. godine promijenjen način provođenja ovrhe, a kojemu su glavni ciljevi uređenje odnosa između dužnika i vjerovnika, povećanje učinkovitosti naplate potraživanja i zaštita vjerovnika. Ovrha na novčanim sredstvima potrošača provodi se temeljem osnova za plaćanje (ovršne odluke i nagodbe domaćeg suda ili upravnog tijela) i zahtjeva ovrhovoditelja za izravnu naplatu novčane tražbine. Kao i poslovni subjekti, i određeni broj potrošača u Republici Hrvatskoj, zbog nedostatka novčanih sredstava na računima, ima problema u podmirivanju dospjelih obveza.

S obzirom da su Zakonom navedena primanja koja su izuzeta od ovrhe, u uvjetima ovrhe ovršenik je dužan Financijskoj agenciji (dalje: Fina) dostaviti obavijest za svako primanje, naknadu koji su izuzeti od ovrhe. Po primitku obavijesti od ovršenika, Fina je dužna o ovršeniku i vrsti tražbine za koju je ovrha propisana obavijestiti uplatitelja primanja/naknade, a radi uskrate uplate primanja izuzetog od ovrhe na ovršenikov račun. Ovršenik otvara poseban račun na kojeg se uplaćuju izuzeta primanja dok su sredstva na svim ostalim računima predmetom ovrhe. Od ovrhe je izuzet iznos od 2/3 prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj, a ako je plaća manja od prosječne izuzet je iznos u visini 3/4 plaće ovršenika, ali ne više od 2/3 prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj.

Kao jedna od mjera rješavanja problema potrošača koji nisu podmirili dospjele osnove za plaćanje više od 360 dana donesen je Zakon o otpisu dugova fizičkim osobama (NN 62/18) koji je stupio na snagu 21. srpnja 2018. godine. Fina je sukladno navedenom Zakonu izvršila odgovarajuće postupke prestanka postupanja po osnovama za plaćanje za ovršenike i tražbine koji ispunjavaju zakonske uvjete.

Unatoč prednostima prethodnog Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima koji je osigurao učinkovitu, jednostavnu i sveobuhvatnu ovrhu na novčanim sredstvima, dosadašnja praksa ukazala je potrebnim implementirati određene dopune odnosno usklađenja, a kako bi se otklonile nedoumice u postupanju. Najvažnije novosti u postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima koje su sadržane u novom Zakonu, objavljene su na [WEB stranici Fina](#). Sukladno odredbi čl. 33. st. 1. novog Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 68/18, 2/20, 46/20, 47/20, 83/20, 133/20), koji je stupio na snagu 4. kolovoza 2018. godine, automatizmom se prestala provoditi ovrha po osnovama za plaćanje koje su bile evidentirane u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje na teret ovršenika fizičke osobe, a koje se nisu naplatile u cijelosti u roku od 3 godine od datuma primitka u Finu i po kojima nije bilo nikakvih naplata posljednjih šest mjeseci. Po toj se osnovi djelomično ili u cijelosti prestala provoditi ovrha po osnovama za plaćanje za 225.322 ovršenika.

1. KRETANJE BROJA POTROŠAČA KOJI NISU PODMIRILI DOSPJELE OSNOVE ZA PLAĆANJE I IZNOS NJIHOVA DUGA – od 31.03.2023. do 31.03.2024. g.

Prema odredbama Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (dalje: Zakon), Fina provodi ovrhu na novčanim sredstvima ovršenika, poslovnih subjekata i potrošača. Sukladno Zakonu, pod pojmom „potrošač“ podrazumijeva se fizička osoba koja ne obavlja registriranu gospodarsku djelatnost i koja se ne bavi slobodnim zanimanjem.

Prema podacima koje je obradila Fina, 31. ožujka 2024. godine evidentirana su 211.122 potrošača koji nisu podmirila dospjele osnove za plaćanje. Dug potrošača iz osnova iznosio je 2,84 milijarde eura. Krajem ožujka 2023. godine evidentirano je 226.900 potrošača s dugom od 2,35 milijardi eura, 30. lipnja 2023. g., 220.344 potrošača s dugom od 2,39 milijardi eura, a 31. prosinca 2023. g., 210.781 potrošač s dugom od 2,71 milijardu eura (tablica 1).

Tablica 1. Broj potrošača koji nisu podmirili dospjele osnove za plaćanje i iznos njihova duga u razdoblju od 31.03.2023. do 31.03.2024. godine
Iznosi u milijardama eura

Stanje neizvršenih osnova za plaćanje	UKUPNO				Neizvršene osnove za plaćanje više od 360 dana		
	Broj potrošača	Pad ili rast broja potrošača u odnosu na prethodno stanje	Iznos duga iz osnova	Pad ili rast duga u odnosu na prethodno stanje	Broj potrošača	Iznos duga iz osnova	Udio duga u ukupnom dugu potrošača
31.03.2023.	226.900	-	2,35	-	183.387	2,15	91,2%
30.06.2023.	220.344	↓	2,39	↑	178.900	2,16	90,2%
30.09.2023.	216.381	↓	2,63	↑	173.918	2,18	82,7%
31.12.2023.	210.781	↓	2,71	↑	168.505	2,28	84,1%
31.03.2024.	211.122	↑	2,84	↑	164.522	2,35	82,6%

Izvor: Financijska agencija - Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje

2. DUG POTROŠAČA PROMATRAN PO VJEROVNICIMA – stanje 31.12.2023. i 31.03.2024. godine

Udio duga potrošača prema bankama kao vjerovnicima, 31. ožujka 2024. godine u ukupnom dugu bio je 23,9%, a prema svim financijskim institucijama udio duga je 27,3%. Udio duga prema središnjoj državi je 31,8%. Prema visini duga slijedi dugovanje prema potrošačima kao vjerovnicima s udjelom od 2,9%, osiguravajućim društvima (2,2%) te tvrtkama u području djelatnosti J – Informacije i komunikacije (1,4%), s tim da se veći dio toga duga odnosi na telekomunikacijske tvrtke.

Tablica 2. Broj potrošača i iznos duga segmentiran po vjerovnicima (skup) – stanje 31.03.2024.

Vrsta (skup) vjerovnika	Broj dužnika	Iznos duga u eurima	Udio u %
Banke, kreditne unije, ŠKZ i štedionice	41.146	678.789.349	23,9
Leasing i factoring društva	1.333	12.813.378	0,5
Osiguravajuća društva	36.150	62.893.559	2,2
Tvrtke - kartično poslovanje	8.068	21.536.801	0,8
Ukupan dug prema FINANCIJSKOM SEKTORU	-	776.033.087	27,3
Središnja država	88.584	903.062.214	31,8
Županije, gradovi/općine (JLP(R)S)	26.726	34.479.366	1,2
Ukupan dug prema SREDIŠNJOJ DRŽAVI i JLP(R)S	-	937.541.580	33,0
Tvrtke u području djel. D - Opskrba elektr. energijom, plinom, parom i klimatizacija	12.235	9.399.863	0,3
Tvrtke u području djelatnosti E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gosp. otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	22.949	17.672.419	0,6
Tvrtke u području djelatnosti J - Informacije i komunikacije	63.633	39.118.200	1,4
Tvrtke u području djelatnosti J - Informacije i komunikacije – od toga telekomunikacijske tvrtke (usluge)	47.406	30.521.025	1,1
Tvrtke u području djelatnosti L - poslovanje nekretninama	14.369	15.045.037	0,5
POTROŠAČI kao vjerovnici	4.718	82.897.221	2,9
Svi ostali vjerovnici (tvrtke i obrti u preostalim područjima djelat. i dr.)	-	964.326.712	33,9
SVEUKUPAN iznos duga POTROŠAČA	211.122¹	2.842.034.118	100,0

Izvor: Fina - Očevidnik redosljeda osnova za plaćanje

U usporedbi sa stanjem krajem prosinca 2023. godine, iznos dospjelih neizvršenih osnova za plaćanje, prema većini vjerovnika je smanjen, najviše prema osiguravajućim društvima, prema tvrtkama u području djelatnosti J - Informacije i komunikacije, a slijede tvrtke u području djelatnosti L - poslovanje nekretninama, tvrtke u području djelatnosti E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gosp. otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, potrošači kao vjerovnici te tvrtke u području djelatnosti D - Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija. Udio duga potrošača prema bankama kao vjerovnicima, 31. ožujka i 30. lipnja 2023. godine, u ukupnom dugu bio je 28,3%, 31. prosinca 2023. g. 24,5%, a 31. ožujka 2024. godine 23,9%.

Tablica 3. Broj potrošača i iznos duga segmentiran po vjerovnicima (skup) – stanje 31.12.2023.

Vrsta (skup) vjerovnika	Broj dužnika	Iznos duga u eurima	Udio u %
Banke, kreditne unije, ŠKZ i štedionice	41.713	664.085.535	24,5
Leasing i factoring društva	1.013	11.054.377	0,4
Osiguravajuća društva	34.868	64.351.731	2,4
Tvrtke - kartično poslovanje	7.812	20.990.720	0,8
Ukupan dug prema FINANCIJSKOM SEKTORU	-	760.482.363	28,1
Središnja država	88.386	811.141.502	30,0
Županije, gradovi/općine (JLP(R)S)	27.601	34.963.630	1,3
Ukupan dug prema SREDIŠNJOJ DRŽAVI i JLP(R)S	-	846.105.132	31,3
Tvrtke u području djel. D - Opskrba elektr. energijom, plinom, parom i klimatizacija	12.579	9.531.614	0,4
Tvrtke u području djelatnosti E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gosp. otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	23.708	18.272.639	0,7
Tvrtke u području djelatnosti J - Informacije i komunikacije	63.391	40.143.595	1,5
Tvrtke u području djelatnosti J - Informacije i komunikacije – od toga telekomunikacijske tvrtke (usluge)	48.127	30.879.058	1,1
Tvrtke u području djelatnosti L - poslovanje nekretninama	15.085	15.985.172	0,6
POTROŠAČI kao vjerovnici	4.851	83.202.979	3,1
Svi ostali vjerovnici (tvrtke i obrti u preostalim područjima djelat. i dr.)	-	932.758.922	34,5
SVEUKUPAN iznos duga POTROŠAČA	210.781²	2.706.482.416	100,0

Izvor: Fina - Očevidnik redosljeda osnova za plaćanje

¹ Iskazani broj ne predstavlja sumu prethodno navedenog broja dužnika prema skupinama vjerovnika. Jedan dužnik se može pojaviti kao dužnik kod više različitih skupina vjerovnika, primjerice može imati dug prema bankama, prema središnjoj državi i prema tvrtkama u nekoj od navedenih područja djelatnosti.

² Iskazani broj ne predstavlja sumu prethodno navedenog broja dužnika prema skupinama vjerovnika. Jedan dužnik se može pojaviti kao dužnik kod više različitih skupina vjerovnika, primjerice može imati dug prema bankama, prema središnjoj državi i prema tvrtkama u nekoj od navedenih područja djelatnosti.

3. DUG POTROŠAČA PREMA IZNOSU DUGA – stanje 31.12.2023. i 31.03.2024. godine

Iz analize duga potrošača prema iznosu duga, po segmentima, vidno je da je najviše potrošača čiji je dug s osnove neizvršenih osnova za plaćanje jednak ili manji od 1.327 eura (10.000 kuna).

Usporedimo li navedene podatke sa stanjem od 31. prosinca 2023. godine, broj potrošača čiji dug iznosi do 1.327 eura, povećan je s 82.944 na 84.278 ili 1,6%. Iznos njihova duga smanjen je s 42,7 milijuna eura na 42,4 milijuna eura ili 0,7%.

Tablica 4. Struktura potrošača prema visini duga – stanje 31.03.2024. godine Iznosi u eurima

Visina duga potrošača prema svim vjerovnicima	Broj potrošača	Ukupni dug	Dug prema bankama, KU, ŠKZ i štedion.	Dug prema središnjoj državi i JLP(R)S	Dug prema potrošačima kao vjerovnicima	Dug prema tvrtkama u područ. djel. J
≤ 1.327 €	84.278	42.404.212	2.949.257	10.392.799	62.449	9.446.206
> 1.327 ≤ 3.318 €	38.542	83.909.168	7.307.430	23.019.609	472.789	9.271.337
> 3.318 ≤ 6.636 €	30.373	145.007.972	18.753.734	35.978.831	1.737.278	7.392.449
> 6.636 ≤ 13.272 €	25.920	245.733.651	51.394.128	46.326.915	7.207.104	5.498.678
> 1.327 ≤ 13.272 €	94.835	474.650.790	77.455.292	105.325.356	9.417.170	22.162.465
> 13.272 ≤ 66.361 €	28.829	725.559.994	217.565.864	103.187.356	58.236.924	5.697.484
> 66.361 ≤ 132.723 €	1.802	164.250.969	55.669.477	32.038.223	9.564.856	738.197
> 132.723 €	1.378	1.435.168.153	325.149.459	686.597.846	5.615.821	1.073.848
> 13.272 €	32.009	2.324.979.116	598.384.800	821.823.425	73.417.602	7.509.529
Sveukupno	211.122	2.842.034.118	678.789.349	937.541.580	82.897.221	39.118.200

Izvor: Fina - Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje

Promatrano po ostalim segmentima visine duga, broj potrošača koji nisu podmirili dospjele osnove za plaćanje, u većini segmenata je veći. Broj potrošača povećan je najviše u segmentu potrošača čiji je iznos duga veći od 132.723 eura (1,1%). Iznos njihova duga veći je za 10,2%.

Najveći pad je zabilježen kod potrošača čiji je dug veći od 1.327, a jednak ili manji od 3.318 eura. Tih je potrošača, 31. ožujka 2024. g., u odnosu na 31. prosinca 2023. godine, bilo za 2,0% manje. Njihov dug manji je za 2,1%.

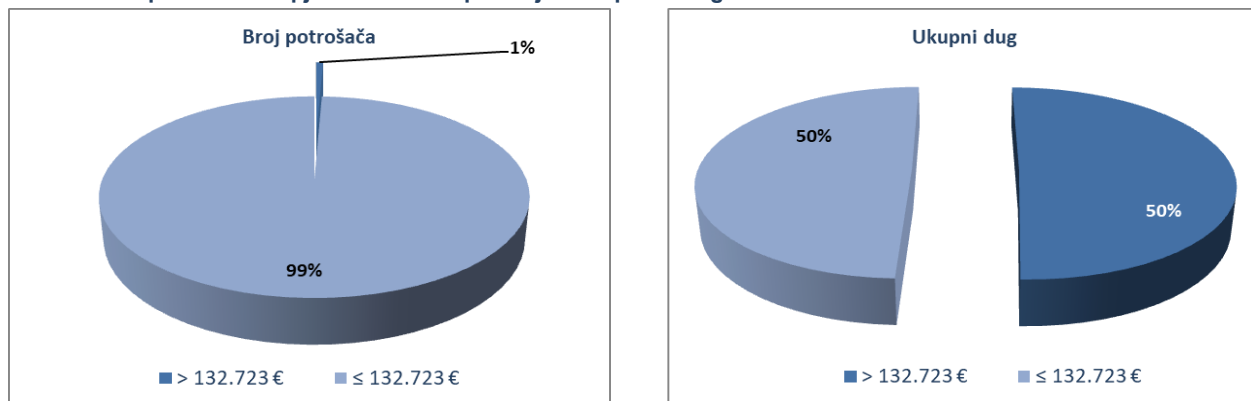
Tablica 5. Struktura potrošača prema visini duga – stanje 31.12.2023. godine Iznosi u eurima

Visina duga potrošača prema svim vjerovnicima	Broj potrošača	Ukupni dug	Dug prema bankama, KU, ŠKZ i štedion.	Dug prema središnjoj državi i JLP(R)S	Dug prema potrošačima kao vjerovnicima	Dug prema tvrtkama u područ. djel. J
≤ 1.327 €	82.944	42.715.635	3.080.818	10.358.810	65.937	9.591.529
> 1.327 ≤ 3.318 €	39.314	85.717.553	7.619.154	22.944.543	488.407	9.629.322
> 3.318 ≤ 6.636 €	30.884	147.363.939	18.858.086	36.412.485	1.903.407	7.736.825
> 6.636 ≤ 13.272 €	25.758	243.837.357	49.946.671	45.354.085	7.559.621	5.564.774
> 1.327 ≤ 13.272 €	95.956	476.918.850	76.423.911	104.711.113	9.951.435	22.930.921
> 13.272 ≤ 66.361 €	28.720	722.294.833	213.218.984	101.687.595	58.590.686	5.801.633
> 66.361 ≤ 132.723 €	1.798	162.519.316	55.542.143	31.826.040	8.769.043	739.224
> 132.723 €	1.363	1.302.033.782	315.819.678	597.521.575	5.825.877	1.080.288
> 13.272 €	31.881	2.186.847.932	584.580.805	731.035.210	73.185.606	7.621.145
Sveukupno	210.781	2.706.482.416	664.085.535	846.105.132	83.202.979	40.143.595

Izvor: Fina - Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje

Prema stanju od 31. ožujka 2024., 1.378 potrošača ima dug veći od 132.723 eura ili milijun kuna (udio u broju potrošača 0,7%), koji je iznosio 1,4 milijarde eura (udio u ukupnom dugu potrošača 50,5%). To je, u odnosu na stanje od 31. prosinca 2023. g., za 1,1% potrošača više i za 10,2% veći iznos duga (tablice 4. i 5.).

Grafikon 1. Udio potrošača čiji je dug veći od 132.723 eura ili milijun kuna u ukupnom broju potrošača koji nisu podmirili dospelje osnove za plaćanje i ukupnom dugu

Izvor: Financijska agencija - Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje

4. DUG POTROŠAČA PREMA ROČNOSTI – stanje 31.03.2023. i 31.03.2024. godine

U strukturi dospeljih neizvršenih osnova za plaćanje prema trajanju, prevladavaju one dugotrajne i ona se, u dužem razdoblju, nije mijenjala. Dominiraju osnove u trajanju duljem od godinu dana, kako po broju potrošača (udio 77,9%), tako i po iznosu neizvršenih osnova (udio 82,6%).

Tablica 6. Broj potrošača koji nisu podmirili dospelje osnove za plaćanje i iznos njihova duga prema ročnosti – 31.03.2024. Iznosi u eurima

Stanje na dan	Trajanje	Iznos duga	Udio u %	Broj potrošača	Udio u %
31.03.2024.	do 30 dana	105.122.356	3,7	9.059	4,3
31.03.2024.	od 31-60 dana	13.176.453	0,5	5.611	2,7
31.03.2024.	od 61-180 dana	162.358.234	5,7	15.535	7,4
31.03.2024.	od 181-360 dana	215.061.352	7,6	16.395	7,8
31.03.2024.	više od 360 dana	2.346.315.723	82,6	164.522	77,9
31.03.2024.	Ukupno sve ročnosti	2.842.034.118	100,0	211.122	100,0

Izvor: Financijska agencija - Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje

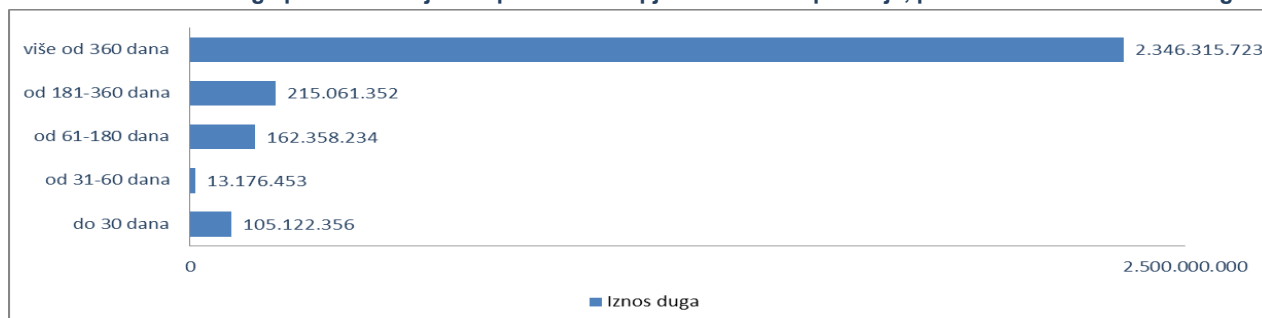
Smanjio se udio duga potrošača koji se odnosi na neizvršene osnove za plaćanje više od 360 dana. Krajem ožujka 2024. bio je za 8,6% manji nego krajem ožujka 2023. godine. Udio duga potrošača u trajanju neprekidno od 31 do 60 dana, također se smanjio. Slijedom toga, udjeli duga koji se odnose na ostala razdoblja, veći su u odnosu na njihove udjele godinu dana prije (tablice 6. i 7.).

Tablica 7. Broj potrošača koji nisu podmirili dospelje osnove za plaćanje i iznos njihova duga prema ročnosti – 31.03.2023. Iznosi u eurima

Stanje na dan	Trajanje	Iznos duga	Udio u %	Broj potrošača	Udio u %
31.03.2023.	do 30 dana	17.971.000	0,8	9.738	4,3
31.03.2023.	od 31-60 dana	15.327.961	0,7	4.696	2,1
31.03.2023.	od 61-180 dana	60.064.285	2,6	13.875	6,1
31.03.2023.	od 181-360 dana	113.115.939	4,8	15.204	6,7
31.03.2023.	više od 360 dana	2.146.329.663	91,2	183.387	80,8
31.03.2023.	Ukupno sve ročnosti	2.352.808.849	100,0	226.900	100,0

Izvor: Fina - Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje

Grafikon 2. Iznos duga potrošača koji nisu podmirili dospelje osnove za plaćanje, prema ročnosti – 31.3.2024. g.

Izvor: Financijska agencija - Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje

5. BROJ RAČUNA POTROŠAČA PREMA PODACIMA IZ JRR-a – stanje 31.03.2024. godine

Prema stanju od 31. ožujka 2024. godine, u Republici Hrvatskoj, 3.902.023³ potrošača ima otvorene račune, jedan ili više njih, te je ukupan broj otvorenih računa potrošača evidentiranih u Jedinstvenom registru računa (JRR), 7.095.575 računa. Od toga 459.522 (6,5%) računa ima oznaku blokade. Broj računa potrošača potpuno izuzetih od ovrhe je 768.386.

Tablica 8. Statistika otvorenih računa potrošača evidentiranih u JRR-u – stanje 31.03.2024. godine

Naziv podatka	Ukupno	Udio (%)
1. Ukupan broj POTROŠAČA s otvorenim računom	3.902.023	-
2. Ukupan broj otvorenih računa POTROŠAČA	7.095.575	100,0
2.1. Ukupan broj <u>otvorenih računa</u> POTROŠAČA s oznakom blokade	459.522	6,5
2.2. Ukupan broj <u>otvorenih računa</u> POTROŠAČA bez oznake blokade	6.636.053	93,5
3. Ukupan broj računa POTROŠAČA potpuno izuzetih od provedbe ovrhe	768.386	100,0
3.1.1 Ukupan broj računa POTROŠAČA potpuno izuzetih od provedbe ovrhe <u>do</u> 1.1.2011.	6.433	0,8
3.1.2 Ukupan broj računa POTROŠAČA potpuno izuzetih od provedbe ovrhe <u>od</u> 1.1.2011.	761.953	99,2

Izvor: Fina – Jedinstveni registar računa

Fiksni tečaj konverzije: 1 EUR = 7,53450 HRK

[Fina Info.BIZ](#) servis pruža uvid u informacije o uspješnosti poslovanja i financijskom položaju svih poslovnih subjekata te o poslovnoj okolini u kojoj oni djeluju. Omogućuje brže, jednostavnije i sigurnije donošenje poslovnih odluka, sustavno praćenje klijenata, olakšava izradu poslovnih analiza te praćenje trendova i prepoznavanje potencijala na tržištu.

Ako ste zainteresirani i želite ugovoriti uslugu ili kupiti veći broj paketa: prodaja@fina.hr
Ako trebate korisničku podršku: 0800 0080, info@fina.hr

³ Prema stanju od 31. ožujka 2024., 3.902.023 potrošača ima otvoren jedan ili više računa u poslovnim bankama u RH.